



# CRIANÇA I EDUCACIÓ



**Missió:** Col·laborem per acompanyar i oferir suport a les famílies en la tasca de criança i educació dels seus fills i filles perquè puguin desplegar al màxim les seves potencialitats i creixin autònoms, solidaris i joiosos.

## COM POSEM ELS LÍMITS EDUCATIUS ALS NOSTRES INFANTS?

El desplegament del model educatiu del Projecte marc de les escoles bressol de l'Hospitalet, es basa en quatre elements: **infants, famílies, professionals i barri** i persegueix la missió d'educar els infants, donar suport a les famílies, garantir la qualitat pedagògica i millorar la cohesió social en els barris.

La recomanació Rec 2006/19, del Consell de Ministres del Consell d'Europa tracta i defineix què és la criança positiva i quins principis la regeixen. S'hi destaquen les següents actuacions de criança positiva: proporcionar **afecte** als fills i filles, **dedicar-los temps**, **comprendre** les seves característiques evolutives, **establir límits i normes**, **comunicar-s'hi obertament**, **escoltar-los i respectar-los**, **promoure'n la seva participació**, **reaccionar davant dels seus comportaments inadequats** evitant càstigs violents o desproporcionats.

Per tot això, **des de l'Àrea d'Educació, Esports i Joventut s'ha considerat oportú tirar endavant una sèrie de publicacions**, tant en format paper com digital, per seguir donant suport en temes de criança i educació a la comunitat educativa i a les famílies de l'Hospitalet de Llobregat. Aquestes publicacions **també s'alineen amb els objectius dels ODS (Objectius de Desenvolupament Sostenible)**, en especial, amb el quart objectiu el qual fa referència a l'Educació de Qualitat. A partir d'aquest material oferim suport i acompanyament educatiu a les famílies.

Les publicacions segueixen les següents línies editorials: les que tracten temes relacionats amb **les funcions de la criança i l'educació són de color verd**, les publicacions que **treballen temes relacionats amb els tallers de criança i les experiències de les escoles són editades amb el color blau** i les que tenen com a **objectiu principal orientar les famílies són de color taronja**.

En aquesta ocasió, us fem a mans aquesta publicació amb el títol **Com posem els límits educatius als nostres infants**. L'actual publicació **ha estat elaborada arran de les demandes de les famílies** amb què hem debatut diferents qüestions a les escoles bressol municipals. Com a resultat d'aquestes trobades i de les aportacions que ens han fet arribar els equips docents de les escoles bressol municipals hem elaborat aquesta publicació que considerem pot ser d'interès per a les famílies de la ciutat. Així, aquest contingut no pretén difondre només aspectes des de la perspectiva del coneixement professional, **sinó des de la visió que mares i pares de les escoles bressol**.



# CRIANÇA I EDUCACIÓ



## Índex

1. Les funcions de la criança positiva
2. Les emocions i els límits
3. Els impulsos dels infants
4. Els temperaments dels infants
5. Per què posar límits?
6. Com posar els límits?
7. Com actuar davant d'una rebequeria?
8. Saber dir NO
9. Què passa quan un diu sí i l'altre diu que no
10. Els valors i els límits
11. Els 7 errors més comuns quan posem límits
12. Qüestions que han aparegut als espais de diàleg i reflexió

## COM POSEM ELS LÍMITS EDUCATIUS ALS NOSTRES INFANTS?

### Resum

Totes les mares i pares teniu una història prèvia a la maternitat/paternitat: voleu repetir aquelles experiències favorables i no repetir aquelles que vau viure d'una manera menys positiva.

Les funcions de la criança positiva pivoten al voltant de dos conceptes clau: criar i educar. És important que els dos agents encarregats d'aquestes funcions, que són la família i l' escola vagin de la mà per tal de donar unes pautes coherents als infants.

Posar límits educatius és una manera d'educar i protegir els infants. La reflexió i els valors sostenen els límits que determinem però les emocions també juguen un paper important a l'hora de fixar els límits educatius. A continuació es descriuen alguns aspectes que cal tenir en compte per posar límits educatius als infants.

**Paraules clau:** Relació pares i fills, límits, normes, criança positiva, rebequeria, valors, emocions, pautes educatives.



# CRIANÇA I EDUCACIÓ



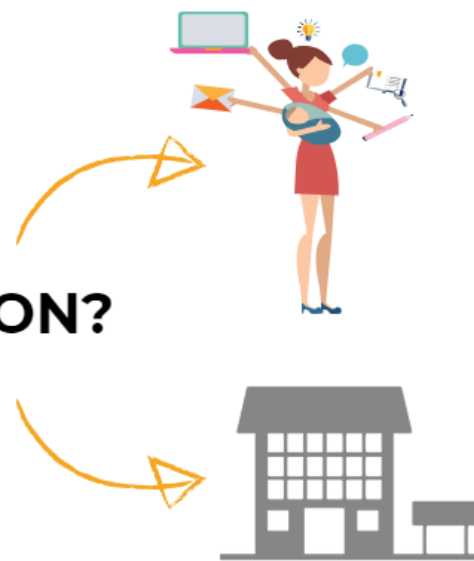
## 1. Les funcions de la criança positiva

La criança positiva determina dos conceptes bàsics que són els de **criar i educar**. Entenem com a criar l'acció de donar resposta a les necessitats dels infants i per educar l'acció que ajuda l'infant a construir-se com a persona. Aquests dues accions es desenvolupen tant dins **l'àmbit familiar com l'escolar**.

### Funció CRIANÇA POSITIVA

- **CRIAR:** Donar resposta a les necessitats
- **EDUCAR:** Ajudar-lo a construir-se com a persona

**A ON?**



La Recomanació Rec 2006/19 del Consell d'Europa tracta i defineix què és la criança positiva i quins principis la regeixen. S'entén la criança positiva com aquell **comportament dels pares i mares que es fonamenta en l'interès superior dels infants**. Aquesta criança cuida, desenvolupa les capacitats dels infants, no és violenta, ofereix reconeixement i orientació i inclou **l'establiment de límits que permetin el ple desenvolupament de l'infant**.

Aquestes **actuacions de criança positiva** tenen efectes beneficiosos en el desenvolupament de l'infant:

- 1) Proporcionar **afecte i suport** (vinclle)
- 2) **Dedicar temps** per interaccionar amb els fills i filles
- 3) **Comprendre** les seves característiques evolutives i/o de comportament
- 4) **Establir límits i normes** per orientar el comportament dels fills i filles
- 5) **Comunicar-se obertament** amb els fills/filles, **escoltar i respectar** els seus punts de vista
- 6) **Promoure la seva participació** en la presa de decisions i en les dinàmiques familiars
- 7) **Reaccionar davant dels comportaments inadequats amb** explicacions i conseqüències coherents tot evitant càstigs violents o desproporcionats.



# CRIANÇA I EDUCACIÓ



Totes aquestes actuacions de criança positiva són promogudes i reben suport de les institucions a partir d'una sèrie **de serveis i programes educatius**. Aquests programes tenen en compte **les necessitats específiques de les famílies** tant en un sentit evolutiu (edat dels infants, cicles dinàmics de la família, etc), com en referència a la diversitat socioeconòmica, laboral i cultural de les famílies.

Per tant, les dues categories abans mencionades, **criar i educar**, s'inclouen dins els principis de criança positiva . Alhora, els límits educatius també es consideren un aspecte significatiu per protegir els infants.



En resum, els principis de criança positiva estableixen que és important ...

2) **Dedicar temps** per interaccionar amb els fills/filles



3) **Comprendre** les seves característiques evolutives i/o de comportament



1) **Proporcionar afecte i suport** (vinclle)



5) **Comunicar-se obertament** amb els fills/es, **escoltar i respectar** els seus punts de vista



4) **Establir límits i normes** per orientar el comportament dels fills/es



7) **Reaccionar davant dels seus comportaments inadequats** amb explicacions i conseqüències coherents tot evitant càstigs violents o desproporcionats.

6) **Promoure que participin** en la presa de decisions i en les dinàmiques familiars





# CRIANÇA I EDUCACIÓ



## 2. Les emocions i els límits

Sovint trobem difícil posar límits als infants perquè ens genera emocions de: culpabilitat, angoixa, etc. Aquesta sensació desagradable deriva de l'associació d'idees inconscient que fem quan traduïm que una "restricció" és equivalent a no donar afecte i, en conseqüència, a no complaure l'altra persona, en aquest cas, l'infant.

Per tal de disminuir aquest impacte emocional quan posem una norma o pauta educativa, és important que fem una reflexió prèvia de **per què** posem un límit i **per a què**. Aquesta reflexió ens ajudarà a objectivar el missatge que donem a l'infant i a disminuir-ne l'impacte emocional.

Fer conscient que posem un límit per educar i protegir els nostres fills i filles ens ajudarà a obtenir més seguretat i a ser més contundents en les pautes que transmetem.

## 3. Els impulsos dels infants

Els infants es mouen en un continuum en el qual cerquen **tant la protecció de l'adult com l'autonomia**. Dins d'aquest context, els adults hem de posar-los regles i normes que assegurin el benestar del menor (protecció) i que alhora els permetin anar-se creant una identitat i un sentit del seu entorn per tal de ser cada vegada més autònoms.

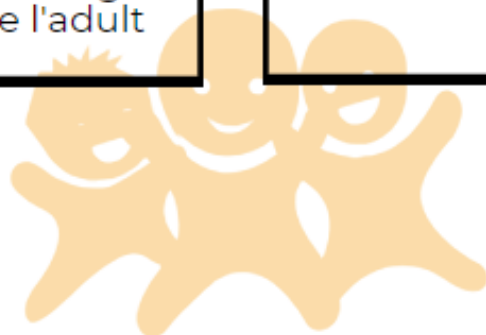
# Els impulsos dels infants

### **Busca protecció i suport de l'adult:**

- Té por d'estar separat dels pares
- Necessita l'adult per resoldre conflictes.
- Busca el beneplàcit de l'adult. Necessita sentir-se valorat i reconegut
- S'amaga dels estranys
- Es mostra gelós si algú li roba atenció de l'adult

### **Busca independència i autonomia personal:**

- Mostra resistència al poder dels adults
- Reacciona negativament a la coacció
- Defensa les seves raons
- Necessita reafirmar les seves idees





## 4. Els temperaments dels infants

Cada infant té el seu propi temperament. Hi ha nens i nenes que s'adapten ràpid als canvis i que integren fàcilment els hàbits i les rutines. Altres infants assimilen els canvis d'una manera més lenta però la intensitat de la seva reacció no és elevada; també ens trobem amb infants que es resisteixen més als canvis i que expressen les seves emocions intensament, especialment les d'enuig i molèstia. Cal donar el temps necessari perquè l'infant s'adapti a les diferents situacions, tot mantenint la calma i la fermesa i aplicant solucions creatives.



És molt important que l'escola i la família comparteixin pautes educatives i valors per tal d'anar a l'una i ser coherents en l'educació dels nens i nenes.

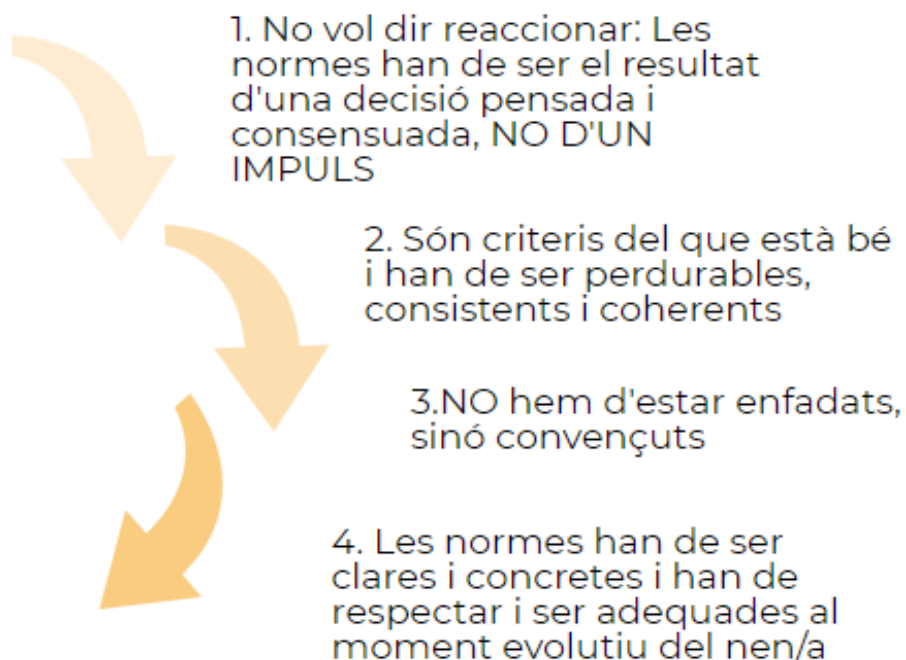
## 5. Per què posar límits?

Posar límits és una demostració d'amor i responsabilitat:

- Perquè entenguin el sentit de les normes i aprenguin a respectar-les perquè les entenen i no per por.
- Perquè desenvolupin la capacitat de reconèixer les seves emocions per posteriorment saber-les gestionar i regular.
- Perquè desenvolupin empatia
- Perquè aprenguin a prendre decisions i a assumir responsabilitats.
- Perquè aprenguin a pensar, a desenvolupar consciència sobre el que està bé o malament

## 6. Com posar els límits?

Posar els límits d'una manera adequada facilita que arribi el missatge a l'infant i que el pugui anar integrant com a propi.





# CRIANÇA I EDUCACIÓ



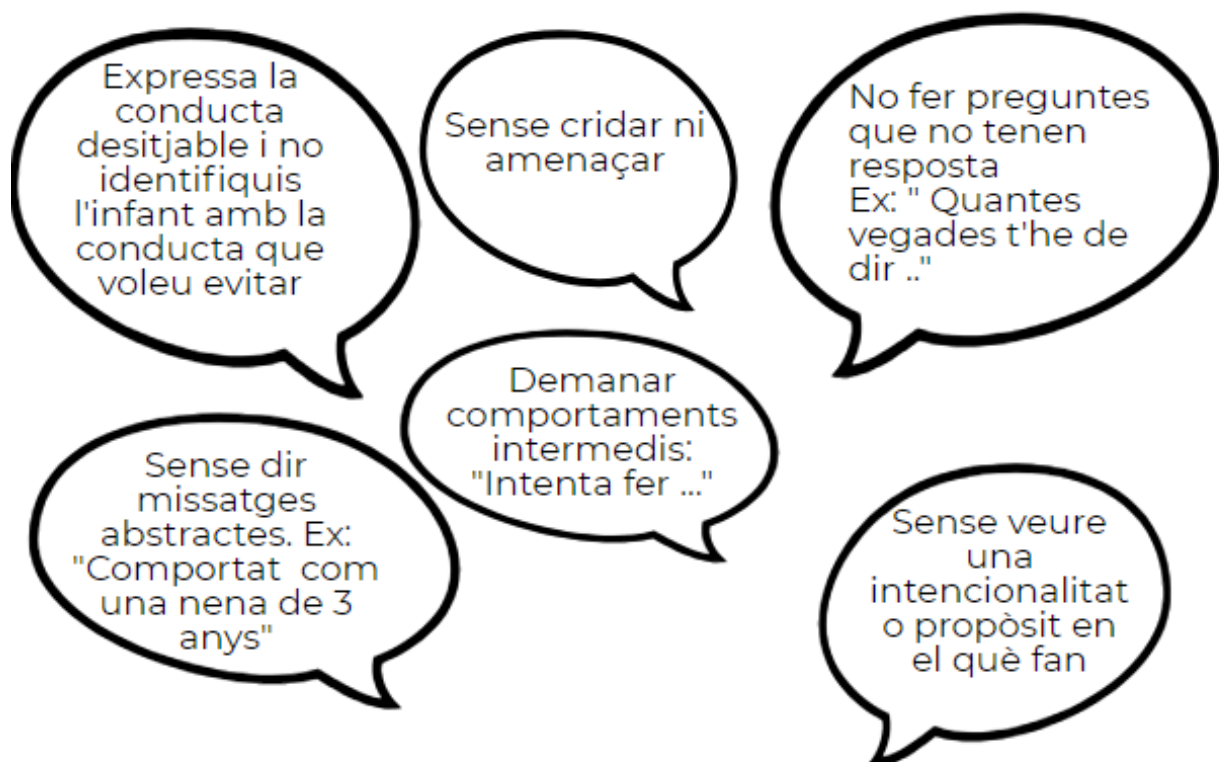
Les regles només funcionen si:

1. Són positives per al desenvolupament de l'infant i adequades a les seves possibilitats.
2. Ens assegurem que es compleixin.
3. L'infant entén quines són les conseqüències de complir-les o transgredir-les.

I, sobretot, és important tenir present **que els adults som un model per als infants**. Per tant, moltes coses les aprendran per **imitació i modelatge**. Cal que el nostre missatge sigui coherent amb les accions que fem de manera quotidiana, ja que si les nostres accions no van de la mà amb el que verbalitzem el o la menor no integrarà unes pautes clares.



Recordeu tenir en compte aquests aspectes a l'hora de posar els límits educatius:





# CRIANÇA I EDUCACIÓ



## 7. Com cal actuar davant d'una rebequeria?

És important **mantenir-nos propers** a l'infant ja que aquest contacte físic ajudarà que es vagi relaxant. Un altre aspecte a tenir en compte **és no cridar**. L'infant entén missatges curts i concisos expressats d'una manera **tranquil·la però contundent**. Cridar fa que el missatge es transmeti de manera agressiva, cosa que pot provocar que l'infant es bloquegi i no sigui capaç d'escoltar el que li estem dient.

També és significatiu **mantenir-nos i no cedir** ja que sinó donarem consignes ambivalents que no faciliten que l'infant se senti protegit dins l'entorn. Podem reflexionar amb el nen/a una vegada estigui més tranquil i pugui entendre el que li volem comunicar.

## 8. Saber dir NO

Saber dir no ressitua l'etern debat sobre la relació entre famílies i fills i filles, que massa sovint ha penjat de l'estira-i-arronsa entre la permissivitat i l'autoritarisme. "Dir que no" no s'ha d'interpretar com un rebuig ni un atac als fills, sinó com una prova que creiem en la seva força i en la seva capacitat de madurar. El "no" es pot expressar de manera amorosa i autèntica cap als fills i filles.

Davant del no, podem ajudar als nens i nenes, a buscar una solució davant del que es vol o del que es demana. Per exemple: si el nen o la nena vol jugar a la pilota al menjador se li pot indicar que aquest espai NO és l'adequat i plantejar l'alternativa d'anar a jugar al parc.

## 9. Què passa quan un diu que sí i l'altre diu que no?

És important que els **adults consensem i siguem coherents** quan posem límits o normes als infants. Per tal que un límit sigui entès i respectat pels infants cal que el missatge sigui clar i concís. Si hi ha divergència d'opinions entre els adults l'infant rebrà un missatge ambivalent i no podrà fer-se una idea clara del què ha de fer.

També cal que els adults mantinguem el límit i siguem fermes ja que si canviem d'opinió donarem un missatge confús al menor que causarà el mateix efecte que hem dit anteriorment: dubtes, pors i inseguretats sobre com actuar.



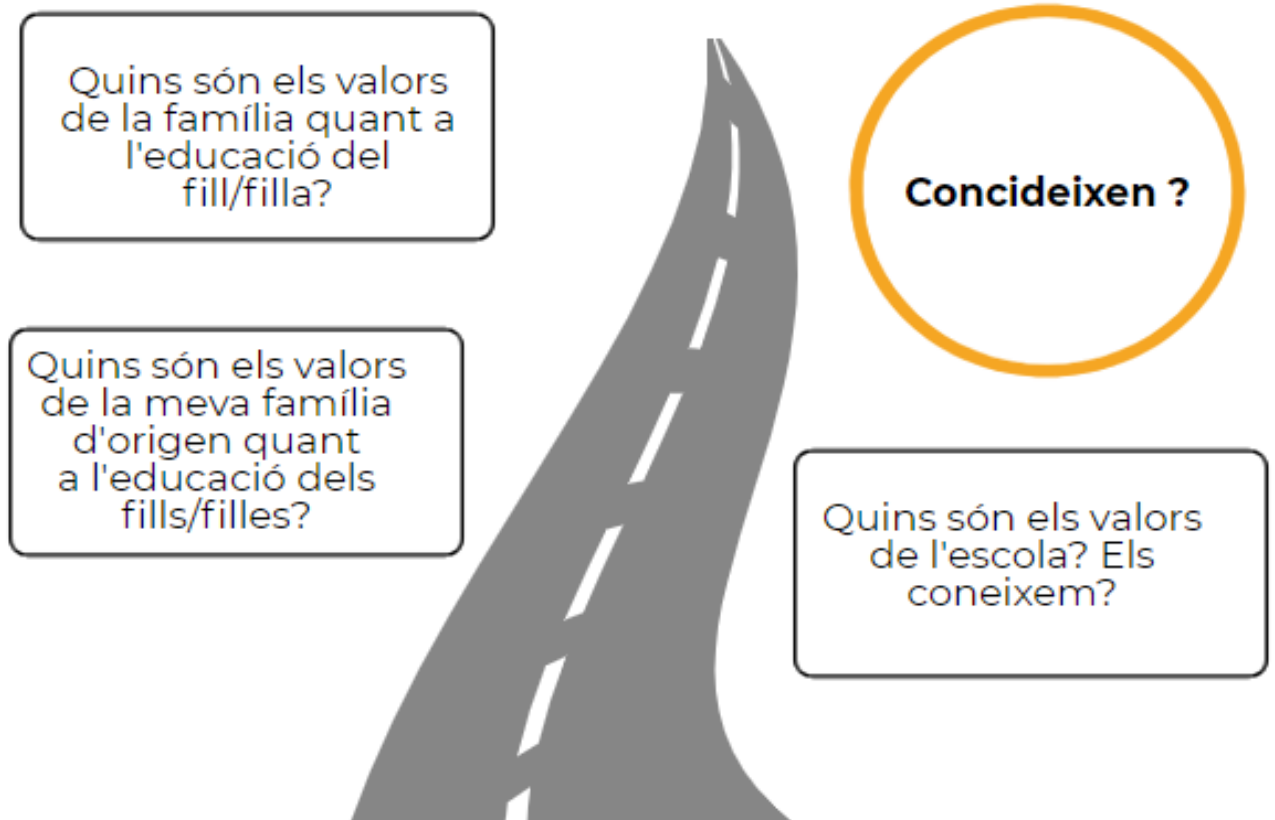


# CRIANÇA I EDUCACIÓ



## 10. Els valors i els límits

Els límits o les pautes educatives que posem als nens i a les nenes són la punta de l'iceberg **visible dels valors de criança i educació que ens guien**. Aturar-nos a reflexionar sobre els valors que sostenen les pautes i els límits educatius és important per tal de ser conscients dels elements que hi ha darrera i evitar ser reactius i arbitraris.





# CRIANÇA I EDUCACIÓ



## 11. Els set errors més comuns quan posem límits als nostres fills i filles:

- **No acordar entre els pares quines són les normes que hi ha la família i no comunicar-les de forma explícita.** Pensem en acords raonables adaptats a l'edat de cada fill/a, alguns d'ells poden ser pactats. Quan s'explica als infants què n'esperem, se senten més segur.
- Les normes o acords de convivència no han de ser molts i han d'estar formulats en la mesura del possible, en positiu i de manera descriptiva.
- **Falta de constància i coherència:** Els infants han de tenir referents i límits estables. Les respostes dels pares han de ser les mateixes davant fets iguals. El nostre estat d'ànim ha d'influir el menys possible en la importància que es dóna al que succeeix. Si no fer els deures té una conseqüència avui, un altre dia també.

Igualment és fonamental la coherència entre la mare i el pare. No contradir-se davant dels fills. Si hi ha discrepàncies es recomana que les tracteu en un moment que els fills/filles no hi siguin davant.

- **Cedir després de dir NO:** Una vegada que hem decidit actuar, la primera regla d'or a respectar és la del **NO**. El no és innegociable. Quan anem a dir no als nostres fills/es, hem de pensar-ho molt bé, perquè no hi ha marxa enrere. Si som al súper, la nostra fillaens ha demanat una cosa i li hem dit que no, haurà de ser que no.
- **No complir el que es diu:** Aquest fet implica pèrdua de credibilitat i un model d'aprenentatge que no ajuda els infants
- **Cridar :** Partint de la base que els infants aprenen moltíssim a través de la imitació dels adults referents, no cal afegir-hi gaire més. És molt més saludable per a l'ambient familiar que aprenguin que no cal cridar per posar límits.
- **Proposar consignes generals, sense especificar què és el que esperem:** A un infant no serveix dir-li, sigues bo, porta't bé o menja bé. Aquestes instruccions generals no li descriuen el que ha de fer. Cal que li expliquem de forma concreta què n'esperem.
- **No motivar el procés d'aprenentatge** Una vegada hem descrit a l'infant què n'esperem, les primeres vegades que ho posa en pràctica, necessita atenció i suport. Poden ser coses noves i requereixen un temps i una pràctica guiada. Hem de valorar positivament els seus intents i els seus esforços per millorar, ressaltant descriptivament el que fan bé i ajudant a millorar el que li costa.



## 12. Qüestions que han aparegut als espais de diàleg i reflexió

En el context del suport formatiu que fem des de l'Ajuntament a les AMPA, AFA i famílies de les escoles bressol han sorgit diferents punts de debat, que creiem interessant de compartir:

### a) **No interpretar les conductes dels nens i les nenes**

Mares i pares argumenten “*que el seu fill té molt caràcter*” i interpreten les conductes que aquest/a fa. Per exemple:” *ho vol tot per ell/a perquè pren les coses als altres*” “ *Tot el dia demana coses, sempre ho vol tot per a ell/a*” És important deslligar la conducta del nen/a del judici de valor de l'adult. Posar-hi una intencionalitat no ajuda a donar una resposta adequada a l'infant ja que fem coincidir una conducta determinada amb la identitat del nen/a cosa que condicionarà la nostra resposta.


### a) **Entendre que darrere l'explosió emocional d'un infant hi ha una necessitat**

Hem de tenir en compte que els infants, especialment quan són molt petits, no poden expressar-se verbalment i, per tant, acostumen a comunicar-se a partir de gestos i sons per tal de transmetre les seves necessitats i emocions. És important posar el límit a l'infant i unes normes que l'ajduaran a adaptar-se a l'entorn però hem de considerar també que darrere d'una explosió emocional (plors, crits..) acostuma a haver-hi una necessitat que encara no se sap expressar d'una altra manera.

Reservar un espai amb el nen o la nena per fomentar l'acompanyament i la detecció d'aquesta necessitat ajuda que la pugui anar identificant i canalitzant.

### b) **Exercici d'introspecció en els valors familiars**

El fet de reflexionar sobre els límits i veure que darrere hi ha uns valors personals i familiars que els sostenen ens ajudarà a ser més objectius. Algunes famílies comenten que faran un exercici d'introspecció amb les seves parelles per adonar-se'n de quin és el sistema de valors de procedència (família d'origen) i quin és el sistema que estan estant construint.

 Si teniu qualsevol dubte a l'hora de posar els límits educatius als vostres fills i filles és important que us dirigiu a l'escola per tal de compartir aquestes inquietuds i poder consensuar amb l'equip educatiu les accions que poden funcionar millor en la criança dels vostres fills i filles.